

Către: **Comisia parlamentară economie, buget și finanțe**

Ministerul Economiei al Republicii Moldova

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

Nr.50/22 – EC din 08 decembrie 2022

Ref.: *Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (politica fiscală și vamală pentru anul 2023)*

Stimați domni/doamne Deputați/Deputate,

Stimați domni Miniștri,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și exprimă deschiderea și disponibilitatea comunității de afaceri în a oferi suportul și expertiza necesară pentru facilitarea eforturilor instituțiilor statului de asigurare a unor politici de reglementare eficiente, în contextul situației dificile actuale.

Prin prezenta, reprezentanții industriei, membri ai EBA Moldova, ne exprimăm îngrijorarea cu privire la dublarea ratei de creștere a accizelor la produsele din tutun expuse în documentul de politică fiscală pentru 2023. Creșterea propusă nu concordă cu realitățile pieței și cu principiul predictibilității față de mediul de afaceri, fiind publicată cu doar o lună înainte de a intra în vigoare.

În același timp, venim cu soluții și propuneri pentru a asigura stabilitatea pieței produselor din tutun. **Astfel, implementarea sau consolidarea reglementărilor privind prețurile de referință este una dintre strategiile utilizate la nivel mondial.** Asemenea măsuri pot garanta venituri fiscale la bugetul de stat stabile și previzibile, asigurând concurența loială pentru toți agenții economici și contribuind la realizarea eficientă a politicilor de stat.

Evoluția prețurilor la Țigarete 2019-2022

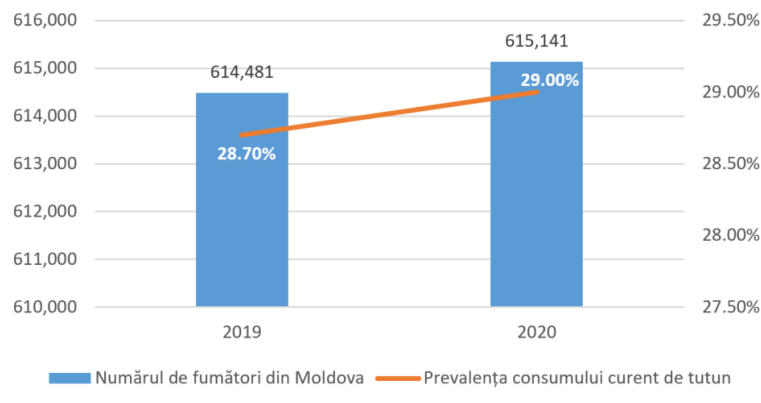
În 2019, cea mai ieftină ofertă de țigarete cu filtru era de 25,0 lei/pachet. Având în vedere creșterile anuale ale accizelor pe parcursul anilor 2020-2022, era de așteptat ca oferta cea mai ieftină să se majoreze cu aproximativ 3,0 lei în fiecare an, adică, în 2022, aceasta ar trebui să fie de 34,0 lei/pachet. Cu toate acestea, din 2020, pe piață se observă o tendință inversă, și anume – prețul țigaretelor a scăzut în Moldova. La moment, pe piață avem cea mai ieftină ofertă la doar 14,0 lei/pachet, în timp ce doar acciza minimă plus TVA deja se ridică la 22 lei/pachet în acest an.

Prețul mediu al unui pachet de țigarete	35,0	19,2 MDL ACCIZĂ 5,9 MDL TVA 1,2 MDL taxă vamală	26,3	75% din preț sunt taxe
Cele mai ieftine țigarete cu filtru din piață	26,0	19,2 MDL ACCIZĂ 4,3 MDL TVA	23,5	90% din preț sunt taxe
Cele mai ieftine cigarillos	16,0	19,2 MDL ACCIZĂ 2,7 MDL TVA	21,9	137% din preț sunt taxe
Cele mai ieftine țigarete fără filtru	14,0	19,2 MDL ACCIZĂ 2,3 MDL TVA	21,5	154% din preț sunt taxe

Efectul prețurilor majorate: scăderea incidenței fumatului sau resegmentarea pieței?

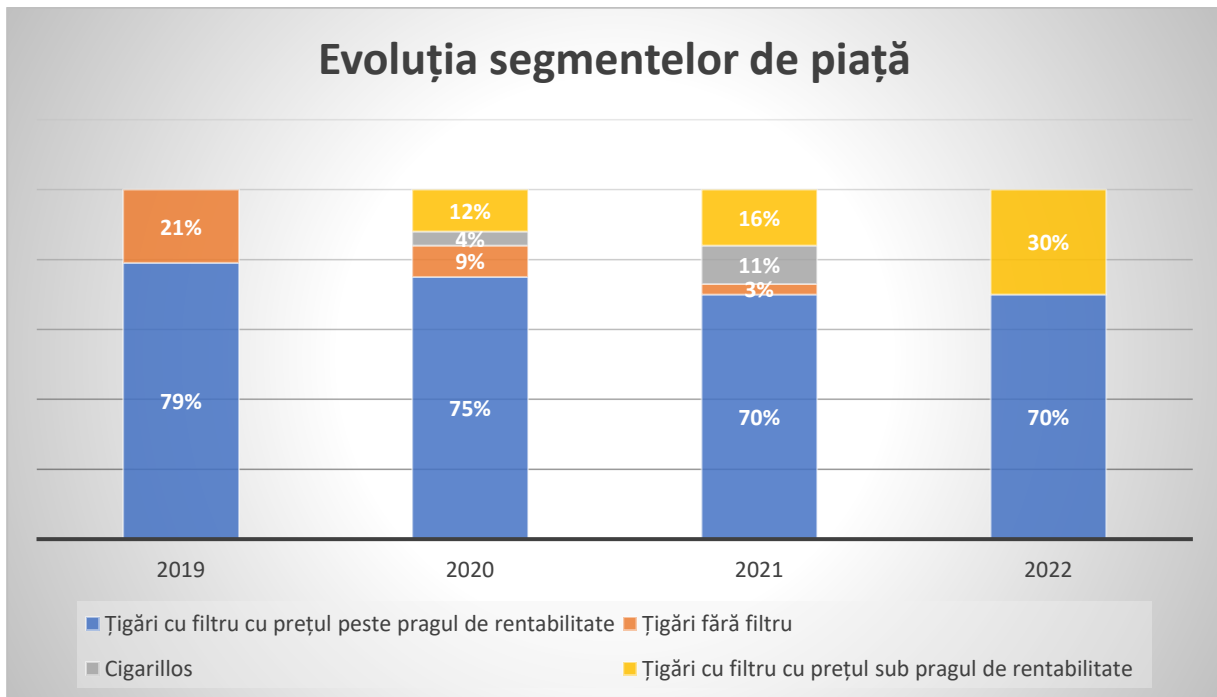
Din cauza puterii de cumpărare scăzute a cetățenilor din Republica Moldova și a majorării anuale a accizelor, pentru consumatori accesibilitatea produselor din tutun legale scade în fiecare an. Cu toate acestea, dat fiind că produsele din tutun sunt produse inelastice, numărul fumătorilor nu scade, la fel cum nu scade nici prevalența consumului produselor din tutun^{1,2}:

Prevalența fumatului 2019-2020

Fenomenul observabil, în schimb, este migrarea consumatorilor spre un segment de piață cu prețuri foarte joase, sub pragul minim de rentabilitate, precum cele menționate mai sus. Evoluția segmentelor de piață pe parcursul anilor 2019-2022 o putem observa mai jos³:

Evoluția segmentelor de piață

Necesitatea introducerii unui preț de referință

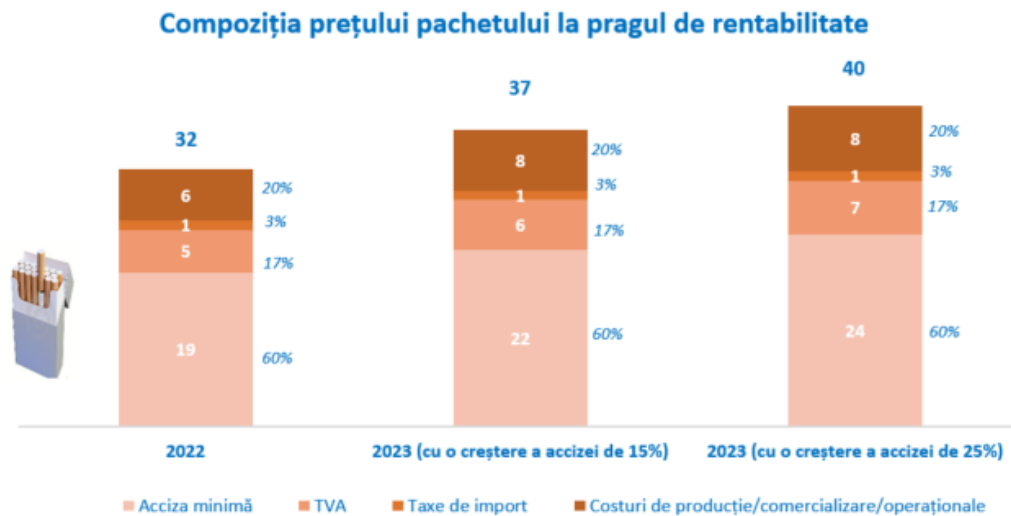
Având în vedere (i) modelele de consum observate pe piața Republicii Moldova și care nu conduc la scăderea semnificativă a numărului de fumători, ci la resegmentarea pieței, (ii) costurile de producție care nu variază semnificativ în funcție de importator și producător local, dar și (iii) politica de accizare uniformă aplicabilă la momentul unor astfel de produse, **se impune instituirea temporară, pentru 3 ani de zile, a unui mecanism țintit de formare și control al prețurilor.**

Acest instrument legal poate fi unul foarte eficient în vederea atingerii obiectivelor urmărite ale statului, i.e. sporirea veniturilor la bugetul de stat, protecția sănătății populației, protecția pieței interne. Prin urmare, este necesară stabilirea unui nivel obiectiv al prețului de referință care să corespundă realităților economice ale Republicii Moldova.

Mecanismul propus

Organizarea normală a oricărei afaceri implică faptul că prețul de vânzare al unui produs trebuie să acopere costurile și cheltuielile necesare pentru producerea și comercializarea acestui produs. Astfel, prețul final al țigaretelor ar trebui să acopere cel puțin costurile necesare producției/comercializării și impozitele indirecte

(accize și TVA). De asemenea, acest mecanism ar garanta majorarea prețurilor la țigarete ca urmare a majorării accizelor. Graficul de mai jos reflectă vizualizarea acestor costuri și ponderea lor în calculul prețului.

Peste 80% din prețul brand-urilor ieftine reprezintă povara fiscală minimă (acciză și TVA) și aproximativ 19% reprezintă costuri esențiale și necesare pentru activitățile de producție, logistică, comercializare și operaționale ale entității. Astfel, având 19,2 lei acciza minimă per pachet în 2022, ~7 lei pentru a produce, vinde produsul și opera o entitate, adăugând TVA de 5 lei, un pachet de țigarete ar trebui să coste aproximativ 32 lei în 2022, ceea ce reprezintă o valoare de 1.67 ori mai mare decât acciza minimă per pachet. Respectiv, aplicând un coeficient de 1.67 la acciza minimă calculată per pachet, obținem costul pachetului care, cel puțin, ar acoperi costurile și cheltuielile asociate. Prin urmare, un preț al țigaretelor care nu acoperă nici măcar costurile minime, nu este rezonabil din punct de vedere economic și subliniază practici comerciale neloiale, iar în consecință, diminuează baza de TVA plătită către Bugetul de Stat. De aceea, **propunem un mecanism fiscal care să încorporeze componenta minimă a accizei și coeficientul 1.67 calculat mai sus.**

Funcționalitatea unui astfel de model are la bază implementarea următoarelor acțiuni:

1) Aprobarea unei valori de referință (conform formulei de mai jos):

$$\text{Prețului de referință pentru comercializare} = DP \times AM \times 1.67$$

unde:

DP- Dimensiunea Pachetului de țigarete – exprimat ca numărul de țigarete din pachet raportat la 1000 (ex. Pentru un pachet de 20 de țigarete, DP=20/1000=0.02)

AM – valoarea minimă a cotei accizei pentru 1.000 bucăți conform legislației în vigoare.

- 2) Interzicerea declarării și comercializării a produselor de tutun sub nivelul valorii de referință;
- 3) Determinarea instituției responsabile de administrarea și controlul unui astfel de instrument;
- 4) Instituirea sancțiunilor pentru comercializarea produselor de tutun sub nivelul de referință.

Beneficiile țintite ale modelului:

- Permite statului să aibă o mai bună previzionare a venitului provenit din impozite și taxe;
- Reduce fenomenul de resegmentare a pieței;
- Costuri reduse cu administrarea acestui instrument.

Exemplul altor state

Diverse mecanisme de reglementare a prețurilor de piață pentru produsele din tutun se regăsesc în multe țări ale lumii.

În SUA⁴, mecanismul economic este selectat la nivelul fiecărui stat, dar circa 25 de state și Districtul Columbia au optat pentru implementarea cerințelor prețului minim la comercializarea țigaretelor (minimum floor price law). Cu toate că anumite particularități pot exista, legislația acestor state interzice comercializarea țigaretelor sub preț de cost, definind vânzarea sub cost ca practică comercială neloială.

O altă abordare de control al prețului în raport cu produsele din tutun este includerea unor praguri care sunt stabilite fie în valori absolute sau în funcție de anumiți indicatori/coeficienți. În acest sens, se poate considera experiența Republicii Kazahstan, unde prețul de referință este stabilit în funcție de valoarea minimă a accizei, cota taxei pe valoare adăugată (TVA) și un coeficient specific prevăzut de legislație.

Mecanisme similare au existat și în Uniunea Europeană (preț minim, cea mai populară categorie de prețuri etc.). În prezent, potrivit Directivelor în vigoare, se ia ca referință prețul mediu ponderat, incidența accizei în preț trebuie să fie de cel puțin 60%, iar mai multe state membre aplică, pe lângă acciza globală (formată din acciza specifică și acciza ad-valorem), o acciza minimă obligatorie (MET).

Și Ucraina considera aprobarea unui asemenea mecanism fiscal înainte de război. Ministerul Finanțelor a elaborat un proiect de lege care prevedea modificări la clauza 221.2 al art. 221 din Codul Fiscal, prin adăugarea următorului alineat: „La determinarea obligației fiscale pentru țigaretete, conform codurilor în conformitate cu UKT VED 2402 20 90 10, 2402 20 90 20, pentru care cuantumul prețului maxim de vânzare cu amănuntul declarat este mai mic decât acciza minimă pe numărul de țigaretete dintr-un pachet înmulțit cu un factor de 1,65, suma accizei achitate nu trebuie să fie mai mică decât acciza minimă stabilită înmulțit cu un factor de 1,4”.

Exemplul altor categorii de produse reglementate astfel în legislația Republicii Moldova

- **Comercializarea cu ridicata și cu amănuntul pe piața internă a băuturilor alcoolice tari** – Legiuitorul a instituit un preț minim de comercializare, care constituie pentru comerțul cu ridicata – 60 lei/litru⁵; pentru comerțul cu amănuntul – 80 lei/litru⁵;
- **Comercializarea mărfurilor social-importante** – Prețul la comercializarea produselor/serviciilor social importante de primă necesitate, a căror listă reflectă coșul alimentar al minimumului de existență, se aprobă de către Guvern și se reglementează prin limitarea rentabilității la producere și/sau a adaosului comercial la vânzarea acestora⁶;
- **Comercializarea medicamentelor, altor produse farmaceutice și a dispozitivelor medicale compensate** – La comercializarea medicamentelor și altor produse farmaceutice, a dispozitivelor medicale compensate din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală se admite aplicarea adaosurilor comerciale limitate prin lege⁷;

Beneficiile acestui model pentru bugetul de stat și sănătatea publică

În primul rând, se urmărește colectarea veniturilor suplimentare la bugetul de stat. În baza calculului estimative efectuate pentru anul 2023, aplicarea modelului ar asigura venituri bugetare suplimentare de aproximativ 100 milioane doar din contul colectării adiționale de TVA, plus 300 milioane din acciză. Deoarece accizele au un trend ascendent, există riscul intrării în piață a produselor ieftine contrafăcute/ilegale. Prețul minim asigură consumatorii că produsele comercializate pe piață sunt de calitate.

Având în vedere situația excepțională în care ne aflăm, solicităm respectuos soluționarea celor expuse în prezenta și stabilirea unei întrevederi pentru consultări punctuale de lucru. Rămânem la dispoziția Dumneavoastră și mizăm pe abordarea obiectivă în suportul agenților economici din Republica Moldova.

Cu deosebit respect,

Mariana RUFA,

**Director Executiv
Asociația Businessului European**

Surse:

[1] Procentul populației cu vârsta de 15 ani și peste care utilizează în prezent orice produs din tutun (tutun fumat și/sau fără fum) zilnic sau non-zilnic. Produsele din tutun includ țigarete, pipe, trabucuri, pipe de apă (narghilea, narghilea), bidis, kretek, produse din tutun încălzit și toate formele de tutun fără fum (oral și nazal). Produsele din tutun exclud țigările electronice (care nu conțin tutun), „țigările electronice”, „narghilea electronică”, JUUL și „pipele electronice”. Ratele sunt standardizate în funcție de vârstă conform populației standard ale Organizației Mondiale a Sănătății. Sursă: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/897371541049877641-0080022018/original/MEUSpecialTopicNovember2018ROM.pdf>

[2] Număr calculat în funcție de populația cu reședință obișnuită conform băncii de date statistice ale Biroului Național de Statistică.

[3] Evaluarea perspectivelor de creștere a cotelor accizelor la produsele din tutun în Republica Moldova. Institutul Growford, 2021. Sursă: <https://www.growford.org.ua/research/otsinka-perspektiv-pidvyshhennya-stavok-aktsyznogo-podatku-na-tyutyunovu-produktsiyu-v-moldovi-ros/>

[4] Sumar pregătit în baza următoarelor surse:

- Legislația prețurilor minime aplicabile țigaretelor. Consorțiul Juridic privind Controlul Tutunului, 2011. Sursă: <https://publichealthlawcenter.org/sites/default/files/resources/tclc-guide-cigminumpricelaws-2011.pdf>

- Sporirea prețurilor la tutun prin abordări non-fiscale. Countertobacco.org. Sursă: <https://countertobacco.org/policy/raising-tobacco-prices-through-non-tax-approaches/>

[5] Legea nr.1100 din 30.06.2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice

[6] Legea nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior; Hotărârea Guvernului nr. 774 din 20.06.2016 cu privire la prețurile de comercializare a produselor social importante

[7] Legea nr. 1456 din 25.05.1993 cu privire la activitatea farmaceutică; Hotărârea Guvernului nr.603 din 02.07.97 despre aprobarea Regulamentului privind formarea prețurilor la medicamente și alte produse farmaceutice și parafarmaceutice